

Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Tarafından Yürütülen Su Ürünleri Hastalıkları ile Mücadele Faaliyetleri

Veteriner Hekim İlkay DEMİRHAN-2015

Tüm canlılarda olduğu gibi balıklarında enfeksiyöz ve non enfeksiyöz hastalıklara bağlı olarak sağlığı olumsuz yönde etkilenmektedir.

22 Ocak 2011 tarih ve 27823 sayılı Resmi Gazete
yayımlanan *İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve
Bildirimine İlişkin Yönetmelik* gereği

1. Epizootik hematopoetik nekroz (EHN)
2. Epizootik ülseratif sendrom (EUS)
3. Viral hemorajik sepsisemi (VHS)
4. Beyaz benek hastalığı (White spot disease)
5. Sarıbaş hastalığı (Yellowhead disease)
6. Taura sendromu (Taura syndrome)
7. Balıkların enfeksiyöz hematopoetik nekrozisi (IHN)
8. Enfeksiyöz somon anemisi (Infectious salmon anaemia)
9. Perkinsus marinus enfeksiyonu (Infection with Perkinsus marinus)

10. *Microcytos mackini* enfeksiyonu (Infection with *Microcytos mackini*)
11. *Marteilia refringens* enfeksiyonu (Infection with *Marteilia refringens*)
12. *Bonamia ostreae* enfeksiyonu (Infection with *Bonamia ostreae*)
13. *Bonamia exitiosa* enfeksiyonu (Infection with *Bonamia exitiosa*)
14. Koi herpes virus hastalığı (Koi herpes virus disease)
15. Sazanların bahar Viremisi (Spring Viraemia of Carp) (SVC)
16. Kerevit vebası (Crayfish plague)
17. Bakteriyel böbrek hastalığı (Bacterial kidney disease) (BKD)

Ülkemizde bu hastalıklardan biri tespit edildiğinde;

*Hayvan Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele Programı
2014 kitapçığı*

*Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan
Hareketleri Kontrolü Genelgesi*
göre işlem yapılmaktadır.

<http://www.tarim.gov.tr/GKGM>

-Hızlı Erişim

Bu kapsamda yer almamakla birlikte

- ☐ Viral Nervöz Nekrozis (VNN)
- ☐ Infeksiyöz Pankreatik Nekrozis (IPN)
- ☐ Diplostomiosis
- ☐ Tüberkülozis

Hastalıkları da ülkemiz balıkçılığı için ekonomik ve ticari öneme sahiptir. Bu hastalıklardan şüpheli olgulardan örnek alınmakta ve gerekli görüldüğünde izleme programları yürütülmektedir.

- Avrupa Birliği 2006/88/EEC komisyon kararlarında ve bu doğrultuda hazırlanan ve 31.01.2012 tarih ve 28190 sayılı resmi gazetede yayınlanan *Su Hayvanlarının Sağlık Koşulları İle Hastalıklarına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği* kapsamında

- ☐ Epizootik hematopoetik nekroz (EHN)
- ☐ Epizootik ülseratif sendrom (EUS)
- ☐ Viral hemorajik sepsis (VHS)
- ☐ Balıkların enfeksiyöz hematopoetik nekrozisi (IHN)
- ☐ Enfeksiyöz somon anemisi
- ☐ Koi herpes virus hastalığı (KHVD)
- ☐ Sazanların bahar viremi (SVC)

- Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü Su Hayvanları Tanı Testleri El Kitabı Kapsamında yer alan balık hastalıkları

- ☐ Epizootic haematopoietic necrosis
- ☐ Infection with *Aphanomyces invadans* (Epizootic ulcerative syndrome)
- ☐ Infection with *Gyrodactylus salaris*
- ☐ Infectious haematopoietic necrosis
- ☐ Infection with Infectious salmon anaemia virus
- ☐ Infection with salmonid alphavirus
- ☐ Koi herpesvirus disease
- ☐ Red sea bream iridoviral disease
- ☐ Spring viraemia of carp
- ☐ Viral haemorrhagic septicaemia
- ☐ *Oncorhynchus masou* virus disease
- ☐ Viral encephalopathy and retinopathy

HASTALIK İZLEME ÇALIŞMALARI

- İzleme çalışmaları 2004 yılından itibaren Ulusal Referans Laboratuvar Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü tarafından yapılmaktadır.

HASTALIK İZLEME ÇALIŞMALARI

2014 Yılı Viral hemorajik septisemi (VHS)

- 2014 yılında Karadeniz’de Ordu ve Trabzon illerinde faaliyet gösteren işletmelerde bulunan deniz kafeslerinde ve bu tesislerin balık aldığı Rize ilindeki bir işletmeye ait alabalık örneklerinde VHS tespit edilmiştir.

HASTALIK İZLEME ÇALIŞMALARI

2014 Yılı Enfeksiyöz Pankreatik Nekrozis (IPN)

- 2014 yılında Karadeniz’de Ordu ilinde faaliyet gösteren bir işletmede bulunan deniz kafeslerinde yetiştirilen levreklerde IPN tespit edilmiştir.

HASTALIK İZLEME ÇALIŞMALARI

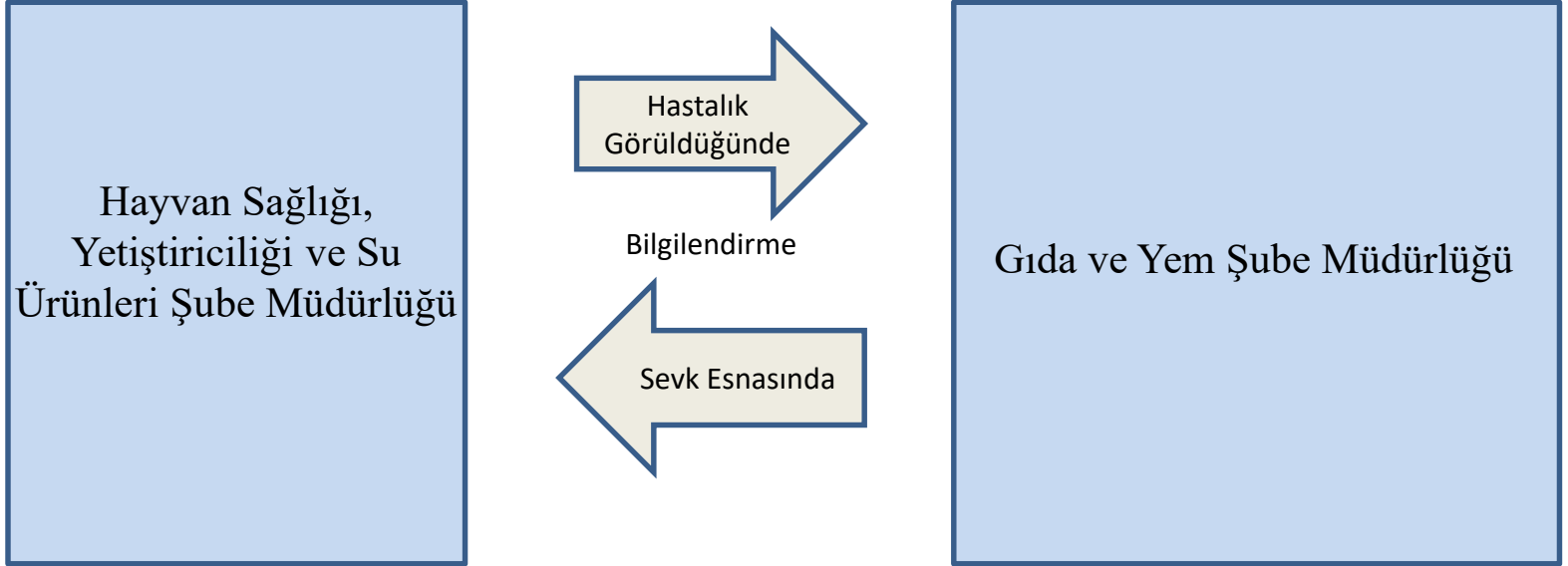
2014 Yılı Viral Nervöz Nekrozis (VNN)

- 2014 yılında Muğla, İzmir ve Aydın illerinde bulunan birer işletmeden alınan örneklerde VNN virüsü izole edilmiştir.

*Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve
Hayvan Hareketleri Kontrolü
Genelgesi'ne göre işlem yapılmıştır.*

İHBARI MECBURİ BALIK HASTALIKLARI GÖRÜLDÜĞÜNDE YAPILAN UYGULAMALAR

Duyarlı türlerde;

Duyarlı olmayan türlerde sadece izleme yapılmaktadır.

İHBARI MECBURİ BALIK HASTALIKLARI GÖRÜLDÜĞÜNDE YAPILAN UYGULAMALAR

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası
Komisyonunca:

- Kordon konulması,
- Şüpheli alandaki çiftliklerden marazi madde alınması,
- Belirlenen çiftliklerin balık, yumurta, larva, gamet ve yem alım-satımı yaptığı yerlerin belirlenmesi,

Ulusal Referans
Laboratuvarınca:

- Hastalık çıkan işletmelerde *Hastalık Sonrası Hastalık İzleme Programı* yapılması,
- Aynı su kaynağındaki işletmeler, balık, yumurta, larva, gamet ve yem alışverişi yapılan işletmelerde *Hastalık İzleme Programı Uygulanması*,
- Bölgesel/Ülkesel durumun belirlenmesi için tarama çalışmalarının planlanması ve uygulanması,

İHBARİ MECBURİ BALIK HASTALIKLARI GÖRÜLDÜĞÜNDE YAPILAN UYGULAMALAR

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Komisyonunca:

- Hastalık çıkan çiftliğin giriş ve çıkışında dezenfeksiyonun sağlanması,
- Yenilebilecek büyüklükte olan ve klinik belirti göstermeyen balıkların iç organlar çıkarıldıktan sonra tüketime sunulması,
- Tüketilmeyecek balıklar, hasta balıklar, iç organlar, yumurtalar ve gametlerin usulüne uygun imhası,

İHBARİ MECBURİ BALIK HASTALIKLARI GÖRÜLDÜĞÜNDE YAPILAN UYGULAMALAR

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Komisyonunca:

- Balıkların porsiyonluk duruma gelmeleri için kısa bir zaman gerektiğinde ve karantina süresinin uzatılmasında sakınca yok ise ticari boyuta erişene kadar büyötmeye izin verilmesi,
- Karasal çiftlikte tüm balıklar boşaltıldıktan sonra havuzdaki suyun dezenfekte edilerek boşaltılmasının sağlanması,
- Havuzun temizlenerek uygun bir dezenfektanla dezenfekte edilmesi,

İHBARİ MECBURİ BALIK HASTALIKLARI GÖRÜLDÜĞÜNDE YAPILAN UYGULAMALAR

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Komisyonunca:

- Tüm alet ve ekipmanın dezenfekte edilmesinin sağlanması,
- Alet, ekipman, yem, balık, yumurta ve gametlerin işletme dışına çıkarılmamasının sağlanması,
- Hastalığın bulaşma yollarının (özellikle yem kaynağının) araştırılması,

İHBARİ MECBURİ BALIK HASTALIKLARI GÖRÜLDÜĞÜNDE YAPILAN UYGULAMALAR

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Komisyonunca:

- Hastalık çıkan işletmeden son 3 yıl içerisinde balık, yumurta ve gamet dağıtılan yerlerin tespit edilmesi, ilgili Bakanlık il/ilçe müdürlüklerine bildirilmesi,
- Hastalık çıkan işletme ile aynı su kaynağı üzerinde bulunan işletmelerde suyun giriş yerinde dezenfekte edilmesinin sağlanması,
- Üretim çiftliklerinde ve tesislerde karantina tedbirlerinin son imha işleminden 30 gün sonra kaldırılması,

İHBARİ MECBURİ BALIK HASTALIKLARI GÖRÜLDÜĞÜNDE YAPILAN UYGULAMALAR

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Komisyonunca:

- Tespit edilen hastalık bakteriyel böbrek hastalığı ise 60 gün sonra dezenfeksiyon yapılarak kaldırılması,
- Doğal yataklarda karantina tedbirlerinin son iki yıl yapılan hastalık izleme sonuçlarının negatif olmasından sonra kaldırılması,

İHBARİ MECBURİ BALIK HASTALIKLARI GÖRÜLDÜĞÜNDE YAPILAN UYGULAMALAR

Hastalık Çıkan İşletmelerde Yapılması Önerilenler;

- Yeni konulacak yumurtalar iodofor (0.1 ppm iodin) 1 dakika muamele edilir. 3-5 dakika temiz deniz suyu ile yıkanıp dezenfekte edilmiş tanklara aktarılır.
- Enfeksiyon etkeninin yok edilmesi ve daha sonraki salgınların önlenmesi için tesislerde uygun UV dezenfeksiyon sistemlerinin kurulması ve rutin olarak kullanılması.
- Tesislerde ısıl işlem görmüş yemlerin kullanılması.

ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇA VE KABUKLU HASTALIKLARI

ŞÜPHE;

- Çift kabuklu yumuşakça ve kabuklularda herhangi bir ölüm görülmesi durumunda yetiştirici yada gözlemi yapan kişi tarafından Bakanlık il/ilçe müdürlüklerinin bilgilendirilmesi,
- Numune alınarak laboratuvara gönderilmesi,

ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇA VE KABUKLU HASTALIKLARI

ŞÜPHE;

- Sonuç gelene kadar geçici kordon ve karantina tedbirlerinin uygulanması, yumuşakça ve kabuklu çıkışının yasaklanması,
- Laboratuvar tarafından pozitif bulunan örneklerin teyit edilmek üzere Referans Laboratuvara gönderilmesi,

ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇA VE KABUKLU HASTALIKLARI

POZİTİF;

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Komisyonunca:

- Epidemiyolojik araştırma yapılması, bulaş yollarının tespiti tedbirlerin alınması,
- Klinik belirti gösteren hayvanların öldürülerek imhası,
- Klinik belirti göstermeyenlerin tüketime sunulması,

ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇA VE KABUKLU HASTALIKLARI

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Komisyonunca:

- İmha ve piyasaya arz sonrası çiftlik ve tesislerde temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerinin yapılmasının sağlanması,
- Karantina tedbirlerinin son imhadan 30 sonra dezenfeksiyon yapılarak, doğal yataklarda ise son iki yıl yapılan izleme sonuçlarının negatif olmasından sonra kaldırılması,

ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇA VE KABUKLU HASTALIKLARI

POZİTİF;

- 2010 yılında Balıkesir, Çanakkale ve İzmir illerinde Bakanlıkça onaylanmış ve onaylanacak üretim alanlarında yılda iki kez izleme çalışması yapılması,
- Hastalık çıkan işletme ve üretim çiftliklerinde deniz suyunun dezenfekte edilmesinin temin edilmesi,

ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇA VE KABUKLU HASTALIKLARI İZLEME ÇALIŞMALARI

- İzleme çalışmaları Ulusal Referans Laboratuvar Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü tarafından yapılmaktadır.

ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇA VE KABUKLU HASTALIKLARI İZLEME ÇALIŞMALARI

- Yassı İstiridyelerde (*Ostrea edulis*) Bonamiosis, Marteilirosis ve Mikrocytosis,
- Kara Midyelerde (*Mytilus galloprovincialis*) Marteilirosis ve
- Akivadeslerde (*Ruditapes decussatus*) Perkinsosis hastalıkları yönünden yapılmaktadır.

ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇA VE KABUKLU HASTALIKLARI İZLEME ÇALIŞMALARI

- 2014 yılında İzmir üretim bölgesinde 2 istasyona ait akivades örneklerinde *Perkinsus sp.* tespit edilmiştir.

BALIKÇILIK ÜRÜNLERİNİN NAKİLLERİ

17.12.2011 tarih ve 28145 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan *Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik*

BALIKÇILIK ÜRÜNLERİNİN NAKİLLERİ

Madde 11- (1) Denizlerden ve iç sulardan avcılık yoluyla elde edilen balıkçılık ürünlerinin karaya çıkış noktalarından doğrudan su ürünleri toptan satış merkezine, su ürünleri haline veya işleme tesislerine nakillerinde 10/03/1995 tarihli ve 22223 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Su ürünleri Yönetmeliği kapsamında belirlenen belgeler kullanılır.

BALIKÇILIK ÜRÜNLERİNİN NAKİLLERİ

Madde 11- (2) Denizlerden ve iç sulardan avcılık yoluyla elde edilen balıkçılık ürünlerinin su ürünleri toptan satış merkezinden veya su ürünleri halinden başka illere nakillerinde birinci fıkrada belirtilen belgelere istinaden düzenlenen veteriner sağlık raporunun bulundurulması zorunludur.

BALIKÇILIK ÜRÜNLERİNİN NAKİLLERİ

Madde 11- (3) Denizlerden ve iç sularda bulunan üretim tesislerinden yetiştiricilik yoluyla elde edilen canlı balık ve balıkçılık ürünlerinin il içi sevkleri nakil beyannamesi ile yapılır. İller arası sevklerde nakil beyannamesine istinaden düzenlenen veteriner sağlık raporunun bulundurulması zorunludur.

Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi

- Aynı tarihte aynı şahıs yada firmaya ait birden fazla araçla yapılacak sevklerde tek veteriner sağlık raporu düzenlenecektir.
- Tek araçla birden fazla yere sevk edilecek canlı balık ve balıkçılık ürünleri için gideceği yerler ve adresleri raporda belirtilmek suretiyle tek veteriner sağlık raporu düzenlenecektir.

TEŞEKKÜR EDERİM

